

*Podívat se pravdě do očí
může být zatraceně těžké,
když člověk ztrácí zrak.*

ted'

vidím

vzpomínkový román

nicole c. kear

T
EĎ
UŽ TĚ
V I D Í M

NICOLE C. KEAR

NAKLADATELSTVÍ DOMINO

2015

Copyright © 2014 by Nicole C. Kear
Translation © 2015 by Jitka Šišáková

Veškerá práva vyhrazena. Žádná část tohoto díla nesmí být reprodukována ani elektronicky přenášena či šířena bez předchozího písemného souhlasu majitele autorských práv.

Z anglického originálu NOW I SEE YOU,
vydaného nakladatelstvím St. Martin's Press, New York 2014,
přeložila Jitka Šišáková
Odpovědná redaktorka: Karin Lednická
Jazyková redaktorka: Petra Biache
Korektura: Kateřina Žídková
Sazba písmem Minion Pro: Rajka Marišinská a Jiří Ryška
Obálka: Rajka Marišinská
Vydání druhé, v elektronické verzi první
Vydalo nakladatelství DOMINO, Na Hradbách 3, Ostrava 1,
v září 2015

ISBN 978-80-7498-091-6

*Mému srdíčku,
mé hvězdičce
i sluníčku*

a Davidovi, který mi svou láskou svítí na cestu.

Slovo autorky

Abych chránila nevinné a neprozradila hříšníky, pozměnila jsem jména i charakteristiky lidí, kteří v mém příběhu vystupují. A aby knížka nenabobtnala na tisíc stránek a neunudila vás k smrti, některé události jsem trochu přeskládala a zhutnila.

Při psaní jsem občas nahlížela do deníků a dopisů a vyptávala se zúčastněných, ale jinak jsem se většinou spoléhala jen na vlastní vzpomínky, které – jak už to bývá – časem blednou, prolínají se s jinými, mění se nebo si je člověk trochu přibarvuje. Druzí můžou na stejné události vzpomínat maličko jinak, a jestli je to náhodou i váš případ, klidně napište svoji verzi paměti. Stačí mi změnit jméno, a pokud můžu poprosit, udělejte ze mě zrzku.

Je lepší zažehnout svíčku než proklínat temnotu.

- staré přísloví

Prolog

Pořád se mi zdálo, že ještě nejsem dost zamaskovaná.

„Už budu,“ řekla jsem drobné černovlasé Esperanze, která stála vedle mě. „Ještě minutku.“

Na hlavu jsem si napasovala černého pleteného kulicha s nápisem BROOKLYN a stáhla si ho co nejvíc do čela. Zapnula jsem si babiččin předlouhý kabát průjmové barvy, který mi sahal až po paty, a nasadila si kapuci. Byly ze mě vidět jen boty a obličej.

Aha, tmavé brýle, na ty jsem zapomněla.

Vylovila jsem je z kapsy kabátu – parádní kousek od Prady, koupený nedaleko Astor Place – a nasadila si je na oči. Byly veliké, černé a úžasné a vypadala jsem v nich skoro jako Jackie Kennedyová. Ale připadala jsem si spíš jako Stevie Wonder.

„Jsem v nich slepá jak krtek,“ postěžovala jsem si.

„Tak si je sundejte,“ pobídla mě Esperanza. Mohla jsem fňukat, jak jsem chtěla, ji to nevyvádělo z míry. „Vždyť je nepotřebujete.“

Nebyla to tak docela pravda. Kvůli slunci jsem je opravdu nepotřebovala, protože bylo podmračené březnové odpoledne. Oči jsem měla hezké, normální, takové příjemně zelenohnědé se žlutými tečkami, takže jsem je nemusela schovávat před zraky ostatních lidí. Ale stejně jsem ty černé brýle strašně chtěla mít na nose.

„Snažím se, aby mě nikdo nepoznal,“ vysvětlovala jsem, „kdybychom náhodou někoho potkaly.“

„To myslím nehrozí,“ zasmála se. „Od Třetí avenue jsme nepotkaly živou duši.“

Esperanza za mnou přijela domů do Brooklynu. Bydlíme v klidné ulici se stromořadím a ona nejspíš předpokládala, že s nácvičkou začneme přímo tam. Ale já ji místo toho vlekla čtvrt hodiny úplně jinam, abychom byly co nejdál od načančaných domků v Park Slope, kde žila spousta mých přátel, a taky od dětských hřišť, kam si chodily hrát moje děti. Dostaly jsme se až mezi opuštěné továrny u Gowanusova kanálu.

A tak jsme spolu stály na popraskaném chodníku mezi pustými halami, v nose nás dráždil nepříjemný zápach odpadků a dlouhé minuty tudy neprojelo jediné auto. Těžko hledat lepší místo, kde vás může někdo zblízka odprásknout.

„Tady chcete nacvičovat?“ zdvihla Esperanza udiveně obočí.

„Ano, tohle je ideální lokalita,“ přisvědčila jsem.

Zeptala se, jestli jsem tedy připravená, což jsem nebyla ani náhodou. Ale mezitím jsem si nasadila čepici, kapuci a brýle a nachystala si do ruky podlouhlý svazeček tyček sepnutý černou gumičkou, který jsem vylovila z kabely. Schovával se mezi polámanými pastelkami, krabičkou krekrů a sáčkem vlhčených ubrousků. Nebyl o moc větší než mikrofon, ale leh-

čí, protože bílé tyčky byly vyrobené z tenkého hliníku. Pevně jsem ho sevřela v pravé ruce, aby nemohl náhodou obživnout a ublížit mi.

Pořád jsem nebyla připravená, ale už jsem nevěděla kudy kam a docházelo mi střelivo.

Zuby nehty jsem se tomuhle okamžiku bránila, a to zdaleka nejen tu půlhodinu, která uplynula od chvíle, co mě Esperanza vyzvedla doma, ale od svých devatenácti let. Vyzkoušela jsem celý arzenál zbraní, kterými jsem se snažila odvrátit neodvratné – nejdřív jsem provozovala sex a divadlo, pak jsem rodila děti, potom jsem popírala skutečnost, a když už ani to nepomáhalo, aspoň jsem svoji chorobu přede všemi tajila.

Ale po dvanácti letech už dál kličkovat opravdu nemůžu. Newyorský státní úřad pro nevidomé mi poslal Esperanzu, aby mě naučila chodit se slepeckou holí.

Pořád jsem nechápala, proč bych měla trénovat s instruktorkou. Vždyť je to proboha jasné, ne? Prostě před sebou mácháte klackem, a když do něčeho ťuknete, tak tam nechodíte. Pokud švihnete do prázdná místo do chodníku, tak taky ne.

„Já bílou hůl nepotřebuju,“ prohlásila jsem a nervózně tahala za černou gumičku, kterou byly sepnuté jednotlivé části hole. „Obejdu se bez ní.“

„Já vím,“ ujistila mě. „Ale za tmy se vám může hodit, nebo třeba když se pohybujete mezi spoustou lidí a nemůžete se dobře zrakově orientovat. A...“

Esperanza se odmlčela a dodala tišeji: „Hodně lidí se shoduje, že jim moc pomohlo naučit se chodit s bílou holí, dokud jim zrak ještě trochu sloužil.“

Snažila se ze všech sil, aby mi tu hořkou pilulku trošku

přisladila, ale stejně mi bylo zle. Chtěla jsem ji vyplivnout, hodit hůl do kanálu a utéct. Jenže takhle jsem utíkala už deset let a nepomáhalo to. Moje diagnóza mi byla stejně pořád v patách.

Děláš to kvůli dětem, připomněla jsem si. Ješitnost, pýcha i strach jsou silní nepřátelé, ale mateřský pud je silnější.

Sundala jsem černou gumičku a svazeček se jako mávnutím kouzelného proutku rozevřel, tyčinky se zaklesly jedna do druhé a rázem byla na světě hůlka. Sundala jsem si černé brýle a podívala se na ten zázrak blíž. Až na černou rukojeť a červený proužek u špičky byla hůl čistě bílá. Nikde ani smítko, ani škrábnutí. Ačkoli kdoví, smítko ani drobné škrábnutí bych stejně už dávno nerozeznala.

Nasadila jsem si brýle zpátky na nos a hůlka i celý svět zase zčernaly.

„Možná dobře, že v tom cvikru nevidím skoro nic,“ prohodila jsem. „Aspoň bude nácvik hodnověrnější, že jo? Vypadám, jako že jsem fakt slepá.“

Esperanza nic neřekla, ale stála dost blízko, abych rozeznala na jejích rtech zdvořilý všeříkající úsměv.

Vy už prakticky slepá jste. Jen předstíráte, že to není pravda.

ČÁST I

RADY PRO (TAJNÉ) SLEPCE

Rada první:

Jak se vyrovnat se špatnou zprávou

Nenechte se ukolébat falešnou představou, že když jste mladí, plní optimismu a máte na sobě rozkošné krajkové prádélko, tak se vám nemůže nic stát. Kdepak, jen na vás špatná zpráva dopadne jako blesk z čistého nebe. Ne, spíš jako tank...

1. Posel

Ježíšmarjá, kam jsem to zase vlezla, pomyslela jsem si naštvaně a zaklapla *Sto roků samoty*. Dřepěla jsem v nóbl čekárně celou hodinu, načež mi doktor akorát rozkapal oči a poslal mě zpátky do čekárny, než kapky zaberou. To trvalo zase nejmíň půl hodiny, i když jsem si nebyla úplně jistá. Zorničky jsem měla jak rybník, takže už jsem nedokázala zaostřit ani na hodinky, ani na písmenka v knížce. Nezbývalo mi než tiše supět.

Ztráta času, nic víc. S očima jsem nic neměla, jen jsem špatně viděla na dálku. Totéž mi řekla doktorka Leeová od nás z očního a poslala mě sem jen proto, že „opatrnosti není nikdy nazbyt“. V tu chvíli mi to připadalo rozumné, ale když jsem pak trčela celé letní odpoledne v čekárně, už jsem z toho tak odvázaná nebyla.

Ne snad že bych měla na práci něco důležitějšího. Vrátila jsem se do New Yorku na prázdniny mezi druhákem a třetákem a za pár týdnů mě čekal letní kurz herectví v rámci divadelního festivalu ve Williamstownu, ale jinak jsem se po-

slední dny jen poflakovala po městě, dopoledne vyspávala ve svém starém pokojíčku, chodila na návštěvy ke kamarádkám a vyřizovala pochůzky po doktorech. A taky jsem každou chvíli srdceryvně plakala.

Co jsem přijela z Yale, neuplynul jediný den, abych nebrečela jak želva. Typický puberták. Zabíralo mi to spoustu času, a když připočtete hodiny, kdy jsem ležela ve svých denících a trhala staré fotky, tak už mi přes den moc času na nic jiného nezbývalo. Rozchod je zkrátka dřina, zvlášť napoprvé.

Dívala jsem se na rozmazanou modrou obálku knížky v klíně a rozhodla se, že mu zavolám. Ale telefonní automat jsem našla až u záchodů a mezitím se poněkud opožděně dostavila pozapomenutá důstojnost a zadržela mi ruku. Navíc jsem neměla čtvrták.

Stejně to nemá smysl, uvědomila jsem si. V krku se mi začal dělat starý známý knedlík. Volala jsem mu včera i předevcírem a pokaždé jsem dostala stejnou odpověď. Nad naší láskou se definitivně zavřela voda. Mezi mnou a princem Žabákem je konec.

Přezdívku princ Žabák si Sam vysloužil poté, co ho jednou ráno o jarních prázdninách uviděla moje babička u našich jen v trenkách.

„*Il Ranocchio!*“ vyjekla přidušeně. Jenže naše babi moc přidušeně vyjekávat neuměla. Obvykle komunikovala asi stejně diskrétně jako městský rozhlas. Měla místo pusy amplion. Střelila jsem po ní káravým pohledem, načež se omluvně zahihňala a pak už se nedokázala ovládnout a rozchechtala se na celé kolo, Italka jedna bláznivá. Z posledních sil klesla na židli, aby ji nesklátil infarkt.

„Co říkala?“ zeptal se s úsměvem Sam. Vyrostl v rodině

dvou psychologů, kde se nade vše cenila uctívá a zdvořilá komunikace, takže ho ani nenapadlo, že by si z něj moje babička mohla otevřeně dělat srandu.

„Ále, to víš, trochu si ze mě utahuje, že mám kluka.“ Prohrábla jsem mu jeho havraní kučery a vrhla na babičku zlý pohled.

A od té doby se celá naše rodina bavila tím, že můj kluk má nožičky jak hůlčičky. Několik měsíců po rozchodu už jsem byla schopná se tomu taky smát, jenže začátkem toho léta byly rány ještě příliš čerstvé a při každické zmínce o Žabákovi jsem se rozbulela jako dítě, kterému spadne kopeček zmrzliny z kornoutu. Ano, Sam byl pro mě něco jako dvojité porce zmrzliny a ještě posypaná oříšky, jenže on mi z kornoutu nespadl – on z něj přímo seskočil!

Poznali jsme se na semináři shakespearovského herectví, který jsem měla povinný, protože jsem studovala divadelní vědu jako hlavní obor. Při zkouškách balkonové scény z *Romea a Julie* jsme se do sebe šíleně zamilovali. Jenže jak už to mezi herci chodí, náš vztah byl sice divoký, ale trval krátce. Na konci druháku se se mnou Sam po čtyřech měsících rozešel. Několik týdnů předtím už jsme se hádali, ale poslední hřebíček do rakve jsem zatloukla ve chvíli, kdy jsem mu tajně vlezla do mailu, zatímco se Sam sprchoval. Naprosto mě odrovnalo, že v jednom mailu o mně kamarádovi píše, že „chodit s ní je docela řehole“ a „věčně na mně visí“. Jen vylezl ze sprchy, celá ubrečená jsem se dožadovala vysvětlení.

„Ty mi čteš maily?“ vydechl šokovaně. Zřejmě se mu to ještě nestalo.

„Jenom dneska,“ zajíkla jsem se. „Vlastně skoro vůbec.“

Viděla jsem, jak mu tuhne výraz ve tváři a spěje k nezlomnému rozhodnutí. Rychle jsem pokračovala: „Ale o to teď přece nejde, důležité je, že tě strašně miluju! Prožívám nejlepší čtyři měsíce svého života!“

„Počkej,“ přerušil mě, sedl si vedle mě na kraj postele a položil mi ruku na rameno. „Víš, ty jsi ohromně...“

„Ne! Tohle nebudu poslouchat! NA NĚCO TAKOVÉHO ODMÍTÁM PŘISTOUPIT!“

„Nicole, nech toho, vždyť si o tom můžeme...“

„Prosíím!“

„Mohla bys aspoň...“

„Prosíím!“

Jak je známo, muži přímo zbožňují krasavice, které se jim bez špetky studu svíjejí u nohou.

Jakmile jsem pochopila, že tohle není jeho případ, zhroutila jsem se a rozbřečela se jako malá holka, se vším všudy. Dokonce i sliny mi tekly z pusy a několikrát jsem se kvůli nim zakuckala, což bylo naprosto šílené. Těžko po Samovi chtít, aby mě vzal zpátky, když jsem schopná se udávit vlastními slinami.

Ano, byl to opravdu velký den pro ženské pokolení.

Jakmile jsem pak přijela do New Yorku na prázdniny, užírala jsem se dál. Všechno mi Sama připomínalo, dokonce i hloupý pumprniklový bagel nebo všudypřítomná reklama na dermatologa Zizmora s tou jeho vypulírovanou tvářičkou pod obloukem duhy. Dokonce i panáček na dveřích záchodků u doktora mi mého miláčka připomněl. Přece taky chodil na veřejné záchodky. Bože, jak já ho milovala! S očima plnými slz a očních kapek jsem koukala na svůj rozmazaný obraz v zrcadle na dámách.

Vlasy jsem měla úplně v háji. Horko a vysoká vlhkost udělaly své, takže mi zplihle visely na ramena jako chuchvalce mokrého sena. Chtěla jsem si je aspoň na vršku hlavy načechrat rukou, ale vzniklá čupřina hned zase zvadla. Řasenka se mi cestou z butiků Victoria's Secret rozmazala, protože jsem se tím kalupem hrozně zpotila, a pod očima jsem měla tmavé kruhy, na které ani korektor nestačil. Ale čert vzal řasenku i kruhy, protože oči, oči jsem teď měla nádherné.

Zorničky se mi roztáhly tak, že kolem nich zbyl jen tenoučký hnědý okraj. Jen takový jemnoučký náznak přechodu mezi černí a bělmem. Od té lesklé černé se odráželo světlo, takže mi oči svítily jako lampičky. Byly tak nepřirozeně veliké a kulaté, že působily až hypnoticky.

Škoda, že mě takhle nevidí Sam, vzdychla jsem. Stoprocentně by mě teď vzal zpátky.

Už celých deset vteřin jsem vydržela si na něj nevzpomenout. To je rekord, pochválila jsem se cestou zpátky do čekárny. Posadila jsem se a dál civěla do zdi.

Měla jsem se přeobjednat. Tohle je kravina a nemám na ni nejmenší náladu, pomyslela jsem si. Ať si Leeová strčí tu svoji přehnanou péči do zadku.

K doktorce Leeové jsem chodila celé roky, vlastně od třinácti, kdy mi na školní prohlídce zjistili, že hůř vidím. Byla to tátova kolegyně, stejně jako všichni ostatní doktoři, kteří mě zatím kdy měli v péči, a ordinovala kousíček od jeho kardiologické ambulance v Brooklyn Heights. Pracovala tam i moje máma jako sekretářka, asistentka lékaře a mafiánský *consigliere* v jedné osobě. Bylo to při ruce, hlavně pro mámu, která se vyžívala v tom, že na každé vyšetření vždycky při-

běhla za mnou. Prý jen kvůli tomu, abych měla protekci („jinak bys tvrdla v čekárně celý den“), ale já si spíš myslím, že zkoušela, kolik ponížení jako puberťák vydržím, než mě přivede do blázince. Zvykla jsem si, že klidně vpadla přímo do ordinace třeba na kožním, familiérně se pozdravila s doktorem a přímo přede mnou ho žádala, aby té holce proboha vysvětlil, ať se laskavě přestane cpát čokoládou, jinak se jí budou pořád dělat bedary. Takže když se vetřela jako přísedící na moje první vyšetření u oční lékařky a sáhodlouze všechno komentovala, zatímco paní doktorka Leeová vypisovala recept na kontaktní čočky, už mi to připadalo skoro normální.

„Tohle je prostě hrozně divné, protože celá naše rodina vidí úplně fenomenálně – nikdo nenosíme brýle –, ale znáte to, já jí pořád říkala, ať si nechte potmě, jinak si zničí oči. Ona furt leží v knížkách! No já vím, nic proti čtení, ale všeho moc škodí, proboha živého! Já to nerada říkám, ale bohužel jsem zase měla pravdu. Nebo snad ne, Eleanor?“

„Vždyť je jen trošku krátkozraká,“ usmála se paní doktorka. „Dostane čočky a bude v pohodě.“

A tak jsem rok co rok chodila k doktorce Leeové na kontrolu, máma mě přestala doprovázet (protože už se mohla vyřadit na dvou mladších dcerách) a já se na ty návštěvy začínala dokonce docela i těšit. Paní doktorka měla moc hezkou ordinaci, v čekárně to vonělo čerstvými květinami a i v největších letních vedrech tam panovala příjemná teplota. Paní doktorku jsem si vysloveně oblíbila. Byla mladá, chytrá a laskavá a celé roky nosila perfektně zastřižené černé mikádo, které nikdy ani o píd' nepřerostlo stanovenou délku. Vždycky jsem se smála historkám, co zase prováděli její dva caparti,

a ji pro změnu zajímalo, co zrovna čtu. Když jsem u ní byla o jarních prázdninách naposled, svěřila jsem se jí s jedním divným problémem.

„Onehdy se mi přihodilo něco zvláštního,“ spustila jsem, jakmile bylo po vyšetření a ona si jen zapisovala výsledky do karty. „Byli jsme na Long Islandu v Montauku a všichni nadšeně vzdychali, jak ty hvězdy krásně svítí, ale já jsem je neviděla. Asi o nic nejde, ale jen jsem vám to chtěla říct, protože, víte..., oni je kromě mě jinak viděli všichni.“

Souhvězdí mi sice byla celkem fuk, ale vzpomněla jsem si na jiný výlet. Bylo mi deset a naši mě a sestru vytáhli ve tři ráno na Staten Island, kde jsme měli z nejjižnějšího cípu pozorovat Halleyovu kometu. Táta tím byl dočista posedlý, protože „takovou raritu vidíte *fakt* jen jednou za život“, a dokonce vysázel dvě stě dolarů za hvězdářský dalekohled, což mámu odrovnalo. „Copak si ty peníze tisknem?“ brblala ještě dva týdny. Pak konečně nastal ten slavný den a všichni jsme na pláži klepali dvě hodiny kosu, než táta vítězoslavně zvolal, že ji konečně našel a že vypadá jako rozmazaná sněhová koulička. Když přišla řada na mě, tak ať jsem poulila oči, jak jsem chtěla, neviděla jsem v dalekohledu vůbec nic. Ani ťuk. Ale abych jim nepokazila životní zážitek, taky jsem se rozplývala a vzdychala, jaká je to krása.

Za devět let mi ovšem přišlo divné, že nevidím nejen komety, ale ani hvězdy, a tak jsem se doktorky Leeové zeptala, jestli bych nepotřebovala silnější čočky.

„Mně se zdá, že jsme to změřily dobře,“ zamyslela se nahlas a zalistovala v mojí kartě. „Oči každého člověka se tmě přizpůsobují různě, takže bych si tím moc nelámala hlavu. Ale když už tě tu mám, tak ti rozkapu oči a mrknu na to.“

Za půl hodiny mi posadila bradu na stojánek a posvítila mi do očí baterkou. „Hm,“ mumlala si pro sebe. „Hm.“

„Copak?“ zeptala jsem se znepokojeně. Jakmile doktor začne dělat „hm“, nevěstí to nic dobrého.

„Ale nic,“ odpověděla a zhasla baterku. „Všimla jsem si jedné takové drobnosti a jsem si skoro úplně jistá, že půjde o nějakou prkotinu, ale radši tě pošlu k doktoru Hallovi, aby se na ni podíval pořádně.“

„Aha,“ řekla jsem. „Tak jo.“

„Vážně o nic nejde,“ usmívala se. „Jen si říkám, že opatrnosti není nikdy nazbyt. Jasně?“

„Fajn,“ přisvědčila jsem.

A opravdu jsem s ní souhlasila. Jako dítě z doktorské rodiny jsem byla zvyklá, že se chodí na všelijaké kontroly jen proto, že opatrnosti není nikdy nazbyt. Na začátek června jsem se tedy objednala, odjela z New Yorku zpátky na vysokou a všechno bohorovně pustila z hlavy. A když jsem se v létě vrátila a jednoho dopoledne si v slzách pročetla milostné dopisy od prince Žabáka, bohatě prošpikované citáty ze Shakespeara, volali mi z ordinace doktora Halla, jestli platí můj pondělní termín vyšetření.

Nejdřív mě napadlo ho zrušit, ale výmluva, že „naprosto nutně musím telefonicky nahánět svého bývalého přítele“, by mi nejspíš neprošla. *Tak ať mám prohlídku radši z krku*, pomyslela jsem si, *a můžu si ji odškrtnout*.

„Tak jo,“ fňukla jsem do telefonu, „v pondělí přijdu.“

Abych si zvedla sebevědomí, vyšňořila jsem se na tu prohlídku jako na rande. Vzala jsem si džínovou minisukni s modrými motýlky a bílou průsvitnou blůzičku, kterou jsem sebrala ze skříně mladší sestře. Sedla jsem na metro

a za chvíli jsem byla v centru, takže mi zbyla ještě půlhodina k dobru, což se hodilo, protože jsem si všimla, že v butik Victoria's Secret hned za rohem začal letní výprodej. Když jsem se v kabině soukala do podprsenek za poloviční cenu, hned mi bylo veseleji.

V tomhle vypadám fakt jako super kost, pochvalovala jsem si. *Sam ať si táhne s těma svýma žabíma nohama třeba do bažin.*

Koupila jsem si černou balkonovku a k ní vykrojené kalhotky a celá nadšená uháněla k doktorovi, až za mnou růžová taštička s prádélkem vlála. Bylo mi hej. Jenže než jsem přišla na řadu, euforie ze mě postupně vyprchávala.

Doktor Hall byl zpocený tlustoch v brejličkách s kovovými obroučkami. Stejně jako doktorka Leeová mi nejdřív posvítíl do očí baterkou, ale byl s tím hned hotový a žádné „hm“ nedělal. Považovala jsem to za dobré znamení.

Pak si ke mně přitáhl židli a složil ruce v klíně.

„Chtěl bych vám položit několik otázek,“ řekl.

„Jasně,“ řekla jsem podezřívavě. „Děje se něco?“

„Nejdřív ty otázky, ano?“

Jak *nejdřív*?! Jako že pak budu moct jít domů?

Přikývla jsem a zakázala si povzdychnout. Bože, to je šťoura.

„Nestává se vám, že třeba zakopáváte?“ naklonil se blíž.

„Neříkali vám v dětství, že jste nešika a pořád do něčeho vrážíte?“

To byla ale divná otázka. V první chvíli jsem nevěděla, co na to říct. Nebylo mi jasné, jak moje šikovnost, respektive nešikovnost v dětství souvisí s tím, že nevidím hvězdy. Navíc jsem nebyla úplná nemotora, nikdy jsem si nic nezlomi-

la, dokonce ani na šití jsem nemusela. Normální dítě. Úplně normální.

„No, ani ne. Nikdy jsem si nic neudělala,“ odpověděla jsem. „Jasně, občas zakopnu nebo do něčeho vrazím, ale to snad každý. Nic, co by mi utkvělo v paměti.“

Přikývl.

„I když vlastně loni v létě,“ pokračovala jsem, „jsem jednou v noci zakopla na pláži o kořen, až jsem si roztrhla kůži na stehně, což mi připadalo praštěné, protože jsem si nemyslela, že by hloupý kořen mohl být tak... nebezpečný. Asi jsem si tu ránu měla nechat sešít, jenže jsem tam byla s partou, no a... prostě se nakonec zahojila sama. Jizva už skoro není vidět.“

„Aha,“ pronesl a zamyslel se. Že jsem radši nemlčela.

„Jenže to ze mě ještě nedělá nešiku,“ dodala jsem rychle. „Zakopává kdekdo.“ Instinktivně jsem se chytila za lem minisukně a stáhla si ho trochu dolů, abych schovala podlouhlou jizvu na pravém stehně.

Doktor si založil ruce na prsou a pokračoval: „Hrála jste v dětství míčové hry?“

Cože? Co všechno mu budu muset o svém dětství vykládat? Bude se ptát i na to, jakou mám nejradši zmrzlinu?

„Já jsem moc na sportování nebyla,“ odbyla jsem ho. „Vždycky jsem spíš ležela v knížkách. Teď studuju angličtinu a divadelní vědu.“

Připadalo mi divné, že mi dává otázky a nic si nezapisuje. Už i ty otázky byly divné, ale když si ani nic nezapisoval, tak se mi zdálo, jako by moje odpovědi předem tušil.

„Proč jste nesportovala?“ šťoural dál. „Nešlo vám to?“

„Nezlobte se, ale nechápu, jak to souvisí s mým problémem.“ Už mě rozčiloval.

„Ještě, prosím vás, vydržte.“

Asi jsem ho taky rozčilovala. Jako by mě už chtěl mít z krku, aby mohl zavolat dalšího pacienta a vyptávat se zase jeho, kolikrát se mu průměrně podařilo odpálit míček v softballu.

„Abych byla upřímná, ani sama nevím,“ povzdychla jsem si a nervózně si utáhla šroubky u náušnic. „Nebavilo mě sportovat a nebyla jsem nijak zvlášť nadaná.“

„Aha,“ zamumlal zase vševědoucne a pokýval hlavou. „Aha.“

Jako bych zase řekla přesně to, co čekal. Začínala jsem zuřit. Připadalo mi, že se mnou hraje nějakou hloupou hru, ke které mi neřekl pravidla, a přitom mi celou dobu vidí do karet. Jeho přístup mi šíleně vadil a chtělo se mi z ordinace utéct.

„Máte řidičský průkaz?“ pokračoval.

„Ne,“ odsekla jsem. Nebývala jsem k dospělým drzá, a už vůbec ne k doktorům, ale tenhle tak dotíral, že jsem se podvědomě začala bránit.

„A pročpak?“

„Protože v New Yorku auto nepotřebujete.“

Rozhodně jsem mu nemínila vykládat, že jsem už při třetí jízdě v autošколе na Staten Islandu musela zastavit a instruktor mi na rovinu řekl, že mi klidně vrátí peníze, ale naučit mě řídit nedokáže. Prý na to nemám hlavu. Nedokázala jsem přejíždět z pruhu do pruhu a pokaždé jsem do někoho málem vrazila. Projela jsem několik stopek a pořád jsem měla tendenci najíždět do zaparkovaných aut. „Zkusíte to třeba později,“ chlácholil mě a ještě mě nechal naposled opatrně dokodrcat domů.

Doktor Hall pochopil, že u mě s otázkami nepochodí. Přitáhl si židličku trochu blíž a zeptal se: „Vidíte moji ruku?“

„Kterou?“ odsekla jsem zvýšeným hlasem. „Kde?“

„Tuhletu.“

Pootočila jsem hlavou trochu doprava a sotva metr ode mě se skvěla velká tlustá ruka doktora Halla. Měl prsty jak klobásky.

„No teď už ji vidím!“ vyhrkla jsem zlostně. „Vždyť ji mám skoro u nosu.“ Připadala jsem si, jako když dobíhám metro, dveře už se skoro zavírají, ale já ještě skočím dovnitř a souprava se rozjíždí. Ano, ruku jsem viděla.

Ale už bylo pozdě. Doktor Hall se ke mně otočil zády a cosi si zapisoval. A čím déle psal, tím mi bylo jasnější, že jsem u zkoušky propadla. Že jsem to projela. Kdyby ne, neměl by si co psát.

Ale vždyť jsem odpověděla na všechno, co chtěl vědět, říkala jsem si a nespouštěla z něj oči. A stejně tu pořád trčím, místo aby mi už jen popřál hodně štěstí ve škole a hezký zbytek dne.

Bylo jasné, že jsem svými odpověďmi potvrdila nějaké jeho tušení. Měla jsem vztek, že se doktor ani nenamáhá skrývat, jakou z toho má radost. Ale víc než vztek mě začínal svírat strach.

Stiskla jsem si ruce v klíně. Srdce mi bušilo až v krku.

Něco mi je, uvědomila jsem si. Něco se mi stalo.

Konečně doktor Hall zmáčkl čudlík na propisce, vykoulil ze dveří a zavolal sestru.

„Nachystejte ji na ERG,“ přikázal.

„Co to je?“ pípala jsem. Už jsem se nevztekala. Když budu hodná a na slovo poslechnu, možná mě pustí domů a řekne, že je všechno v pořádku.

„To je vyšetření na elektroretinografu. Ukáže nám, jak reaguje vaše sítnice na světlo,“ řekl. „Vyšetříme vás, koukneme na výsledky a pak si o nich popovídáme.“

Sestra mě odvedla do vedlejší místnosti a nakapala mi do očí další kapky. Pak si přitáhla velký, hrůzostrašný stroj se spoustou červených a černých kablíků.

„Přiložím vám na oči elektrody,“ prohlásila lakonicky.

Blesklo mi hlavou, jestli jí někdo tuhle stručnost baští a řekne jen: „Jasně, proč ne.“ Zvedla jsem ruku, ať počká.

„Jaké elektrody?“

„V podstatě jde o kontaktní čočky, na kterých jsou připevněné elektrody,“ vysvětlila a chlácholila mě: „Ničeho se nebojte, do očí jsem vám kápala anestetikum. Neucítíte vůbec nic.“

Člověk ani nemusí moc chodit k doktorům, aby rychle zjistil, že jim nemůže taky všechno věřit. Elektrody mi sice přímo bolest nepůsobily, ale byly poměrně velké a těžké, takže mě pořád dráždily k mrkání, což bylo dost nešťastné, protože kdykoliv jsem mrkla, čočky sklouzly z očí. Sestra si vždycky káravě povzdychla, napatlala čočky nějakým svinstvem, které – jak jsem se dovtípila – mělo zvýšit vodivost, a vložila mi je zpátky do očí. Jenže mi z toho svinstva slzely oči, za chvíli jsem mrkla a šlo všechno zase dokola.

Zkoušela jsem předstírat, že to je jen taková hra – jako když jsme v dětství soutěžili, kdo vydrží delší dobu nemrkat –, jenže tehdy mi nikdo nestrkal do očí trapně veliké čočky, které by svědily jak čert. Vší silou jsem přemáhala svaly v obličejí, které mě nutily stisknout víčka a vytlačit ty nepříjemné věci z očí. Snažila jsem se nemyslet na *Mechanický pomeranč*. Nemyslet na to, jak by bylo příjemné aspoň

na vteřinu zavřít oči a pocítit blaho, jako když vám do vyprahlého hrdla za horkého dne steče první doušek vychlazené vody.

Takže se ta milá sestra setsakramentsky spletla. Navzdory anestetiku jsem toho cítila plno a nebylo to ani trochu příjemné.

„Musíte přestat mrkat,“ řekla napůl káravě, napůl přísně.

„Vždyť já se snažím,“ omlouvala jsem se, „promiňte.“

Ale zase jsem mrkla a čočka vypadla.

„Čím víc mrkáte, tím déle tady budeme.“ Významně vymáčkla na mučicí nástroj další kopeček svinstva a přicucala mi ho na bulvu.

Usilovně jsem polkla, abych se nerozbrečela. Pokud jí vadí i pouhé mrkání, jak by asi vyváděla, kdybych začala brečet. Došlo mi, že malovat si řasy byla dneska asi blbost. Ale kdo to mohl tušit? Čekala jsem, že mi nanejdvůh kápnou do očí kapky a posvítí mi do nich baterkou, a ne že mi tam budou strkat elektrody!

Konečně sestra naměřila, co potřebovala, a podala mi hrst ubrousků, abych si zbytek toho sajrajtu otřela. Zavřela jsem s úlevou oči a vychutnávala si prostou slast, že člověk nemusí koukat. Najednou mi to připadalo jako neuvěřitelný luxus, který jsem dosud považovala za úplnou samozřejmost.

Kdybys, holka, tušila..., pomyslela jsem si.

Sestra mě vzala za loket a dovedla mě zpátky do ordinace, protože jsem měla oči tak ulepené a rozkapané, že jsem sotva klopýtala. Sedla jsem si zpátky do vyšetřovacího křesla a zavřela oči. Úlevu vystřídal strach.

Ještě pořád může všechno dobře dopadnout, napomínala

jsem se. *Žádnou jobovku mi neřekl.* Zatím. To mě zneklidňovalo a chystala jsem se na okamžik, kdy dopadne rána.

Otevřely se dveře a přikolébal se ten kulaťoučký doktor. Asi minutu si prohlížel vytištěný elektroretinogram a pomalu a rozvážně promluvil.

„Poslyšte, rád bych, abyste si uvědomila, že já za nic nemůžu,“ začal. „Já jsem tady jen něco jako posel špatných zpráv. A ani poslové špatných zpráv se nezabíjejí.“

„O co jde?“ vyhrkla jsem.

„Máte degenerativní chorobu sítnice.“ Odmlčel se, jako by čekal, co na to řeknu, ale já jsem mlčela, tak pokračoval:

„Imenuje se retinitis pigmentosa a jde o dědičnou nemoc, třebaže ve vašem případě ji u vás v rodině nikdo nemá. Odu-mírají vám fotoreceptory, čili buňky sítnice, které mění světlo na elektrické impulzy přenášené do mozku.“

Zase se nejistě odmlčel.

Proč zrovna dneska jsem tu sama, pomyslela jsem si. *Škoda, že tu máma není.*

„Tahle choroba zprvu ničí tyčinky, které zodpovídají za noční a periferní vidění – proto občas do něčeho vrazíte a v noci špatně vidíte. Degenerace čípků, potřebných pro centrální vidění, přichází později a rychlost nástupu je u každého pacienta individuální.“

Po tvářích mi tekly čůrky toho protivného gelu. Nebrečela jsem, ale připadalo mi důležité to tomu doktorovi zdůraznit.

„Já nebrečím,“ řekla jsem. „To ten gel.“

„Chápu,“ kývl.

A pak jsem se zeptala, jestli mi tím chce říct, že oslepnu.

„Hlavně, prosím vás, nezapomínejte, že poslové špatných

zpráv se nezabíjejí,“ blekotal. Jeho očividná nervozita mě vyděla z míry.

Ani trochu se mi nezdálo, že zrovna takhle by se měly sdělovat pacientům špatné zprávy. Že by na medicíně poradil profesor lékařské etiky podstatně mladšímu a hubenějšímu doktoru Hallovi, aby diagnózu vyšperkoval frázíčkou „nezabíjejte posla špatných zpráv“? Má tenhle vtipálek vůbec atestaci? O tom, jak taktně oznámit pacientovi nepříjemnou zprávu, jsem věděla víc než on, přitom mi stačilo jen občas slyšet tátu, jak mluví do telefonu, a koukat na seriály z nemocničního prostředí.

„Jak jsem říkal, ztráta zraku postupuje u každého jiným tempem. Někdo si uchová zbytky zraku, jiný oslepne úplně. A u někoho přijde slepota dříve, u jiného později. Nedá se nijak předpovědět. U vás se choroba rozvíjí zatím poměrně pomalu, a tak nám nezbyvá než doufat, že vám zrak ještě nejmíň deset, patnáct let vydrží.“

Právě jsem se dozvěděla, kdy přestanu vidět. To bylo drsné.

„Takže odpověď zní ano,“ ujasňovala jsem si. „Jednoho dne oslepnu.“

„V podstatě ano.“

„Jak v podstatě?!“ obořila jsem se na něj. Už nebyl důvod jednat s ním v rukavičkách. „Nemá přece smysl slovíčkařit, ne? Nebavíme se o tom, že třeba přijdu o prostorové vidění, ale že prostě oslepnu!“

Doktor mlčel.

„Co na to můžu brát?“ domáhala jsem se další odpovědi. „Nebo by pomohla nějaká operace?“

„Bohužel v současné době...“ začal, ale mně stačilo, že přehodil rejstříky do lítosti, a už jsem ho dál neposlouchala.

Léčba není, vyléčit mě neumějí. Konec, tečka, spadla klec. Ale tonoucí se stébła chytá a mě napadla poslední spásná myšlenka.

„A víte to vůbec jistě? Že mám zrovna tuhle nemoc?“

Doktor rozložil elektroretinogram a podal mi ho. Sice jsem ještě neviděla úplně ostře, ale na papíře nebyl žádný složitý záznam. Více méně rovná linka.

„Měla by tam být sinusoida,“ řekl, „čili takové kopečky nahoru a...“

„Já vím, co je sinusoida,“ odsekla jsem.

„Měla byste vidět křivku elektrických impulzů, jak sítnice reaguje na světlo,“ vysvětloval. „Ale u vás ta křivka chybí.“

Když vám vyjde rovná čára, sinusoidu z toho nevymyslíte. Zírala jsem na tu linku a došlo mi, že nemá smysl chodit na kontrolní vyšetření někam jinam.

„Ovlivní to celý váš další život,“ pokračoval doktor, „a svým způsobem můžete být ráda, že jste se diagnózu dozvěděla poměrně brzy. Můžete tomu přizpůsobit výběr povolání, místo, kde budete žít, i partnera.“

Zavřela jsem oči. Doktor Hall zmizel, zmizel i ten graf, i cedule s písmeny na zdi. Pod víčky jsem nevnímala úplnou tmou, ale spíš nicotu. Prázdno. Napadlo mě, jestli taková bude i slepota.

„Měla byste začít přemýšlet, jaké změny budete muset v životě udělat,“ uslyšela jsem. Otevřela jsem oči. Doktor se ke mně trochu nakláněl a úpěnlivě na mě zíral.

„Rozumíte mi?“ zeptal se.

„Ano,“ odpověděla jsem.

Ale nebyla to pravda. Neměla jsem ani zdání, co to plácá.

Rada druhá: Jak to říct ostatním

Žádný ideální způsob, jak sdělit svým blízkým, že trpíte nevyléčitelnou degenerativní chorobou, neexistuje.

Nezkoušejte trapně vtipkovat („Hádejte, kdo tady brzy oslepne?“). Nehodí se ani fráze z televizních seriálů („Chtěla bych vám říct něco důležitého. Raději se posadte.“). Nedá se použít ani pubertácká nabubřelost („Bulvy mi jdou do prdele, vole, no a co jako?“). Stejně každého odrovnáte.

Připravte se, že potečou slzy proudem. Všichni vám budou cpát talismany, modlit se, přikládat na vás ruce, potírat vás svčcenou vodou. Ale vám to ani za mák nepomůže, spíš vás to bude šíleně štvát a pak si řeknete, že jste si tu novinu měli radši nechat pro sebe. Ale i v tomhle případě si rozmyslete, jestli jde o nejlepší řešení, protože se může stát, že se jednoho krásného dne přistihnete na ulici s bílou holí a ve směšném převleku, aby vás náhodou někdo nepoznal. Jo, lidi dělají všelijaké věci.

2. Tátova pracovna

Člověk má hrozně divný pocit, když najednou musí přepisovat svoji minulost. Připadalo mi, jako kdyby doktor Hall projel textový soubor mého života a kliknul na „Najít sousloví JE NEMOTORNÁ a nahradit textem BLBĚ VIDÍ“.

Pořád jsem musela myslet na knížku, kterou jsem četla asi v osmi. Byla docela útlá a pojednávala o dětství legendární spisovatelky Helen Kellerové, která jako malá ohluchla a oslepla, a než se naučila komunikovat, proslula strašlivými záchvaty zuřivosti. Na obálce byla černě zarámovaná ilustrace malé Helen, které mohlo být zhruba stejně jako mně. Oči měla zavázané bílým šátkem a v náruči držela kočku. Tu knihu jsem zhltila za odpoledne, podobně jako plno takových příběhů. Začetla jsem se do ní už ve chvílích, kdy jsem chodila za mámou po italské samošce, a byla jsem do ní tak zabraná, že jsem vrazila do regálu se zlevněnými sušenkami a ty se sesypaly jako lavina.

„Nemůžeš dávat pozor?“ obořila se na mě máma. „Koukej tu knížku na chvíli sklapnout!“

A tak jsem knížku sklapla a začala s mámou vybírat, jaké ravioli si uvaříme k večeři. Tehdy jsem absolutně nemohla tušit, že jsem do regálu nevrazila kvůli své čtenářské vášni, ale protože mi odumíraly buňky na sítnici. Uběhlo deset let a já si na tu scénku často vzpomněla. A v té souvislosti se mi vybavil pojem, který jsme se zrovna učili v úvodu do divadelní vědy – dramatická ironie. Coby šťastnému dítěti, které dosud nezažilo žádné úklady osudu, mi bylo Helen strašně líto, hrozně jsem to s ní prožívala. A najednou jsem tou holkou s páskou přes oči byla já.

Všechny ty drobné nehody – když jsem třeba vrazila hlavou do kandelábru, otloukala si holeně o konferenční stolky, narážela do hydrantů – se mi nestávaly proto, že jsem byla věčně zamyšlené motovidlo, ale protože jsem měla k dispozici jen jednu třetinu zorného pole normálních smrtelníků. Místo abych se rozhlížela v úhlu sto osmdesáti stupňů, viděla jsem sotva šedesát. Chodila jsem jako kůň s klapkami na očích, který je má právě proto, aby se nerozptyloval pohledem do stran, jenže já je měla i zespoda a svrchu, takže jsem viděla jen směšně malou výseč. A to ještě jen za dne nebo když bylo rozsvíceno. Ve špatně osvětleném prostředí a v noci jsem koukala přes hustý závoj, který nešlo sundat.

Tahle potupná nálepka se mi ani za mák nelíbila, přímo jsem se zalykala hanbou. Mnohem radši bych byla za tu původní blbou blondýnu, protože její praštěné historky nakonec vždycky dobře dopadly. V přepsaném scénáři to dobře nedopadne, poněvadž mi nějaká debilní nemoc mezitím prokouše díry do sítnice jako myš do sýra. Jako by mi ten happyend někdo zničehonic ukradl před nosem.

Od diagnózy uplynulo několik týdnů a já se před rodi-

nou ze všech sil snažila dělat jako by nic; čistě proto, aby se nesesypali. Ale stejně jsem na to, co se odehrálo v ordinaci, musela pořád myslet. Opravdu mi diagnóza změní život? Co přesně pro mě bude znamenat? Doktor mi doporučil, ať to při plánování budoucna zohledním, ale já neměla ponětí jak. Měl snad na mysli, abych si začala spínat ponožky kolíčkem, než je dám do pračky? Nebo že se mám učit Braillovo písmo? Co vlastně nevidomí celý den dělají? Měla jsem o tom ve svých devatenácti jen mlhavé představy. Někteří píšou veršované eposy (Homér, Milton). Jiní skládají hudbu (Ray Charles, Stevie Wonder), případně prodávají na ulici pastelky v papírovém kelímku (bezdomovci). Výběr nic moc.

Najednou jsem se vyděsila, jestli moje diagnóza náhodou neznamená, že nebudu moct mít děti. Ty jsem rozhodně chtěla, i když jsem zatím nepospíchala. Představovala jsem si sebe jako maminku už v dobách, kdy jsem přebalovala panenku, a vymýšlela si, jak se budou jmenovat a jakou ukolébavku jim budu zpívat. Myslela jsem na svoje budoucí děti, kdykoli jsem hlídala u sousedů nebo když jsem dělala vedoucí na táboře anebo jukala na cizí mimina ve výtahu. A teď bych je naráz neměla mít?

Ale jak bych taky mohla? V životě jsem neslyšela, že by někdo slepý měl děti. Jak je budu přebalovat nebo zalepovat odřeniny, až neuvidím? Co když sjedu kočárkem do otevřeného kanálu? Navíc ta nemoc je dědičná, a přestože ji u nás v rodině nikdo nemá, tak bych ji já mohla přenést na svoje děti. To by přece bylo hrozně sobecké. Všechno jako by na mě křičelo: „Dost! O dětech vůbec neuvažuj! Copak jsi cvok?“

Ale bezdětnost byla jen špičkou ledovce. Čím se budu živit? Jak se budu moct stát hvězdou divadelních prken nebo

stříbrného plátna? A komu se asi tak budu líbit, jestli si nebudu umět ani namalovat linky a sladit oblečení? Jak se sakra vůbec dopracuju k tomu úžasnému životu, který jsem zrovna chtěla začít?!

Donutila jsem se vyjít z domu, ale ať jsem utekla kamkoli, pořád mě pronásledoval strach. Zneklidňovalo mě to, protože já jsem přece vždycky hýřila dobrou náladou a optimismem a nebyla jsem zvyklá topit se v chmurách. Připadalo mi, jako by se o mě pokoušely deprese, což mě děsilo ještě víc. Mohla jsem si třeba zrovna zkoušet plavky v butiku Joyce Leslie ve West Village, když se mi znenadání rozezněl v uších suchý a strohý monolog:

Odumírají ti oči. Dnes vidíš zase o něco hůř než včera. Zítra uvidíš ještě o něco hůř než dnes. Bude se čím dál víc šerit, jako když pomaloučku přichází noc, až jednoho dne poslední paprsek slunce zmizí za obzor a světlo zhasne. Nejde to nijak zastavit. Nemůžeš se bránit. Všechno je ztraceno.

Z toho na mě šla pěkná depka sama o sobě, ale co teprve doma!

Naši se ploužili po domě, jako by někdo zesílil zemskou přitažlivost. Sotva se drželi na nohou. Babička se rozplakala pokaždé, kdykoli mě spatřila, a vždycky začala italsky odříkávat růženec. Bylo to tak deprimující, že by to vycuclo dobrou náladu i z Disneylandu. Coby nevyléčitelná neurotička se o mě, moje sestry a sestřenice a bratrance celý život šíleně bála – jakmile jsme třeba nepřišli včas domů, už za půl hodiny volala na policii, a když jsme marodili, násilím do nás lila kuřecí polévku – a teď..., teď došlo konečně opravdu na

nejhorší, jak prorokovala. Na co se celý život psychicky připravovala, to jí zlovolný Osud skutečně poslal, a ona s tím nemohla naprosto nic dělat.

Těsně po mém vyšetření u doktora Halla zavládla v naší rodině opravdová hysterie, protože všem došlo, že je choroba dědičná, a tak ji může mít kdokoli z nás; největší riziko bylo u mých sester – sedmnáctileté Marisy a devítileté Jessiky. Následoval hodně napjatý týden, kdy se všichni honem objednávali ke specialistům na sítnici (ne k doktoru Hallovi, k němu už ani náhodou). Brzy se ukázalo, že moje sestry, rodiče, sestřenice, bratrance, tetičky i strýčkové jsou zdraví. Padlo to jen na mě. Mezitím měli naši samozřejmě dost času si domyslet, co pro jejich devatenáctiletou dceru znamená, že oslepne. Můžu se jen dohadovat, co se jim asi honilo hlavou, protože o tom vůbec nemluvili. Ale z toho, jak klopili oči a chodili jako tělo bez duše, jsem vydedukovala, že moje vyhlídky nejsou zrovna růžové.

Oni se určitě velice snažili nedávat svůj smutek najevo, ale v naší rodině skrývat silné emoce moc neumíme. Bylo úplně jasné, že jsou zoufalí, a to mi nahánělo hrůzu. Pokoušela jsem se té diagnóze postavit čelem, pozitivně, ale jejich smutek mi situaci neusnadňoval. Ne, ne, jejich postoj mluvil jasně: „Zanechte vši naděje, kdo vstupujete,“ jak praví Dante Alighieri ve své *Božské komedii* při vstupu do pekel.

Asi za týden po diagnóze jsem vešla k tátovi do pracovny, a on tam brečel. Nejdřív jsem si toho vlastně nevšimla. Přišla jsem z kuchyně a on měl na stole rozloženou tlustou lékařskou knihu. Nikdy předtím jsem neviděla, že by některou z těch bichlí vyndal z knihovny, a dokonce jsem si dost dlouho myslela, že ta řada hřbetů je jen atrapa, jako když

máte třeba vykuchanou bibli a v ní schovanou placatku nebo pistoli. Ale teď seděl táta za svým velkým dubovým stolem, na kterém měl odjakživa perfektně uklizeno, a úzká ramena se skláněla nad knihou. Svítil si na text lampičkou, na nose měl brýle a obracel listy z tenoučkého papíru.

„Co to děláš?“ nadhodila jsem.

Otočil se ke mně a já uviděla tvář zkřivenou smutkem a svěšené koutky. Že jsem radši nemlčela.

Vypadá jako stařeček, napadlo mě.

„Pojď sem, zlatíčko,“ řekl a ukázal na dřevěnou židli. Pak se smutně usmál, jako se usmívají lidé, když chtějí, abyste se cítili líp, ale docílí tím opačného účinku.

„Chci ti říct, že...“, hlesl, ale pak se mu zlomil hlas. Sundal si brýle.

Mému tatínkovi schopnost projevit emoce nechybí – umí se rozzlobit, poznám na něm zklamání i vzrušení –, ale plakat jsem ho ještě neviděla, dokonce ani když zemřeli jeho rodiče a bratr. Můj táta je typ chlapa, co dá vždycky všechno do pořádku. Všechno spraví. Zarazíte si třísku, a on ji umí vyndat. Chytnete bacil, předepíše vám antibiotika. Když jste na prázdninách a je vás pět a máte jen jednu postel, vyrobí luxusní ležení z kufrů a hromady kabátů. Pokažený toustovač, zvadlá orchidej, nedomykavá srdeční chlopeň – náš táta si poradí úplně se vším. Tedy skoro.

Samozřejmě jsem věděla, že moje diagnóza je vážná, ale při pohledu na brečícího tátu mi připadala ještě daleko horší. Bylo to něco, s čím si neporadí ani on.

„Strašně se ti omlouvám,“ vyhrkl a rychle si otíral oči. „Je to moje chyba. Předal jsem ti svoje geny a ty ti tohle provedly.“

Vzhledem k tomu, že u nikoho v rodině se nemoc neprojevila, došlo u mě nejspíš ke spontánní mutaci, jak nám vysvětlil doktor z Park Avenue, takže táta se obviňoval v podstatě zbytečně. Což jsem mu asi měla říct, jenže jsem stála, jako by mi uletěly včely.

„Kdyby byl jeden jediný gen trošičku jiný, tak by se ti nic nestalo,“ lamentoval.

„To nic,“ hlesla jsem.

„Kéž bych tu nemoc mohl vzít radši na sebe. Tohle sis nezasloužila.“

Knedlík v krku mi narostl do nezvládnutelných rozměrů a já věděla, že se každým okamžikem taky rozbrečím a všechno bude ještě horší. Než se nadějeme, budeme bulet stereo a naše vystoupení zburcuje maminku a sestry, takže za chvíli tady budeme štkát a kvílet jako řecký sbor. Tak dost, nakázala jsem si a odkašlala si.

„Ty přece za nic nemůžeš, tati,“ řekla jsem statečně. „A všechno dobře dopadne. Probíhá docela slibný výzkum a já jsem mladá, takže mám spoustu času. Všechno bude v pohodě.“

Ten „slibný výzkum“ jsem si vymyslela. Sice nebylo vyloučeno, že někde sedí nějaký magor a něco píchá krysám do sítnice nebo jim transplantuje bulvy z mrtvolek, ale já jsem z toho kvůli tátovi udělala vědecký výzkum, který je skoro před dokončením a léky na dosah ruky. Nejspíš to znělo přesvědčivě, protože se táta pousmál.

Vzal mě za ruku a stiskl ji. Pak si založil příslušnou stránku v lékařské encyklopedii, zavřel ji a řekl, že jde spát.

Zato já jsem se bála, že už spát nikdy nebudu. Pohled na brečícího tátu mi přivodil mnohem horší utrpení než ty elek-

trody na očích. Ať se stane, co se stane, táta už kvůli mně brečet nesmí, nebo aspoň ne přede mnou, jinak bych to taky nemusela psychicky vůbec ustát. Budu ho muset chlácholit a ujišťovat, že všechno dobře dopadne. První krok byl jasný: vypadnout z domu smutku. A to bylo snadné, protože jsem se měla záhy hlásit jako herecký elév ve Williamstownu.

Ale musela jsem sáhnout ještě po jednom opatření, které bylo pro další vývoj věcí mnohem důležitější: rozhodla jsem se, že od toho okamžiku si nechám svoji deprimující nemoc jen pro sebe. Začínalo být jasné, že budu mít naloženo i tak dost, než abych ještě musela snášet lítostné reakce ostatních a chlácholit je. Nemám lepru ani sloní nohu, takže na mně nikdo nic nepozná – aspoň prozatím. A mám právo na soukromí. Nenechám ze sebe udělat chudinku, o které se neví nic jiného, než že má „tu nemoc“. A pokud šlo o naši rodinu, nebylo to jen právo, ale vlastně i povinnost.

Rada třetí: Jak si potřásat rukama

Když vám schází periferní vidění, je tenhle zvyk vážně protivný. Někdo vám podává ruku a čeká, že mu s ní potřesete, ale vy si ničeho nevšimnete, necháte ho trapně stát a jemu nezbyvá než si o vás pomyslet, že jste nevychovaná čůza.

Řešení je naštěstí jednoduché. Jděte tomu asertivně naproti a vmanévrujte druhého do pasivní role. Vysypte ze sebe jméno a vystřelte ruku k pozdravu. Vzhledem k tomu, že máte špatný odhad vzdálenosti, může se stát, že se netrefíte a místo abyste svého nového známého čapli za ruku, skončí vaše dlaň někde v oblasti jeho solar plexu. V takovém případě se tvařte, jako by to byl záměr, promněte materiál mezi prsty a žoviálně prohodte například: „Á, kašmír, vidíte? Nebo že by směs s akrylem?“

Tahle taktika funguje nejlépe tehdy, když si dotyčný potrpí na len, hedvábí nebo česanou přízi, ovšem u bavlněného trička propoceného ranním během se dá použít jen těžko. V tom případě budete přinejhorším vypadat jako koketa (což nemusí být nutně špatné) anebo jako trochu střelená kostýmní výtvarnice (což je ještě lepší).

3. Carpe diem

Kdybych měla vlasy jako ona, taky bych se usmívala, pomyslela jsem si, rozmáchla se a praštila kladivem. Na okamžik se mi udělalo líp. Zatloukání hřebíků do dřeva má blahodárné účinky. Pak jsem si všimla, že hřebík není zatlučený, ale leží na prkně naplacato jako zajíc sražený na krajnici.

„Do prdele práce,“ ulevila jsem si. Byla to nejoblíbenější nadávka mojí babičky, která jí vždycky pomohla. Ale já jsem byla rozčilená až moc a ani nejvulgárnější nadávky už nepůsobily.

Bylo jasné, že na kulisáka se nehodím. To mně osobně tedy nevadilo. Já jsem se do stavění scény pro Williamstownský divadelní festival nehrnula. Chtěla jsem na ní hrát! Nechtěla jsem ani rozvěšovat světla a kopírovat scénáře, ale bylo to pořád lepší než budovat jeviště, což mi zoufale nešlo. Poloslepí nemají ve stavebnictví co dělat. Když jsem kráčela po rozestavěné ploše, vypadala jsem jako postavička ve videohře, která nemotorně přeskakuje hřebíky, pily a šroubováky

a snaží se uskočit před nákladem prken, co zrovna nesli dva pomocníci – a to vše prosím s tunelovým viděním.

Představovala jsem si, že si v angažmá hereckého eléva užiju trochu víc Molièra a míň roznášení kafe. Takže jsem byla docela našťavaná. Zato mojí spolužačce Ruby to ani za mák nevadilo. Věděla jsem to, protože jsem od ní v posledních dnech nemohla odtrhnout oči a příšerně jsem jí záviděla.

Ruby nebyla prvoplánová krasavice, ale měla uhrančivé nádherné kaštanové lokýnky, pro které bych vraždila už od svých šesti let, kdy jsem maminku uprosila o první natáčky. Moje vlastní chloubka by se dala nazvat oblíbeným vzletným termínem „pochcaná sláma“, která neustále vypadá jako z reklamy na šampon, ovšem v provedení „před umytím“. Ruby v kudrlinkách vypadala, jako by právě vystoupila z Rubensova obrazu. A na to jsem musela myslet vždycky, když jsem ji uviděla. Rubensova Ruby. Štvala mě.

Vlastně jsem jí nezáviděla ani tak ty vlasy, ani že randí s jedním hercem z Asociace, dokonce ani to, že zatlouká všechny hřebíky rovně. Šíleně jsem jí záviděla tu její ztracenou radost ze života. Ruby byla sluníčko, co nezná stín. Nařídte jí, ať vyveze popelnice nebo našije na klobouk čtyři miliony zlatých pajetek, a ona horlivě přikývne, celá šťastná, že může být užitečná. A aby toho nebylo málo, tak když si se mnou chtěla poprvé potrást rukou, čučela jsem tak fascinovaně na ty její princeznovské lokny, že jsem si vůbec nevšimla, že mi podává ruku. Teprve když jsem rozpoznala nejprve dychtivý a posléze zmatený výraz, dala jsem si dvě a dvě dohromady, podívala se dolů, ale to už jí pařátek klesal podél těla. No a pak, přestože se ke mně chovala celkem normálně, musela si určitě myslet, že jsem kráva. Jenže ve své velkoduš-

nosti ke mně nechovala žádnou zášť, jen mě asi trochu litovala, že jsem taková chudinka nedomrlá, bezcitná.

„Ale kvůli tomu mě litovat fakt nemusíš!“ chtělo se mi řvát, kdykoli jsme se potkaly, jenže na vysvětlování už bylo pozdě. Navíc měla pravdu. Opravdu mi připadalo, že se moje srdce scvrkává jako stará švestka.

Ještě docela nedávno jsem byla stejně nadšená a schopná holka jako ona, a až na tu epizodu s princem Žabákem jsem neměla v podstatě důvod nebýt pořád jako sluníčko. Ale od toho vyšetření u doktora Halla jsem se chovala jako vyměněná.

Během prvních týdnů ve Williamstownu jsem si připadala úplně prázdná. Moje srdce připomínalo kvartýr, ze kterého se vystěhovaly dvě veselé spolubydlící Radost a Naděje. A jak se blížila půlka léta, nastěhovali se noví nájemníci – protivný Strach a Hněv. Roztahovali se, dupali mi v útrokách, svévolně bourali opěrné zdi a vytrhávali podlahy. Třásla jsem se hrůzou nejen z budoucnosti, ale děsila jsem se, co se stane i v příštím okamžiku. Od chvíle, kdy jsem se dozvěděla, jak špatně vidím, bála jsem se úplně všeho. Nestojí vedle mě někdo, o kom nevím? Neobjevilo se v mém stále se zvětšujícím mrtvém úhlu rychlé auto? A můj strach živily i drobné nehody, které se mi neustále děly – tu jsem se praštila do čela o otevřenou skříň, tu jsem si zase zvrtila kotník, když jsem netrefila schod.

Nejenže jsem se bála, ale navíc jsem byla vzteklá jak pes. Připadalo mi, že se všechno spiklo proti mně. Jako by mi věčně někdo nastrkoval opačný konec lízátka. Proč nemůže být slepá ta tlustoprška? Ne, ta si bude v klídku plnit jeden sen za druhým, stejně jako všechny ty ostatní kráčmery, zatímco já skončím ve třiceti na podpoře někde v ústavu. Při troše štěstí

až ve čtyřiceti. Doslova jsem se vyžívala v sebelítosti, a čím víc jsem si ji připouštěla, tím protivnější jsem byla. Žádný div, že mě tam neměli moc rádi.

Jednoho srpnového rána mě vzbudil na ubytovně telefon. Volala mi moje sestra Marisa z Itálie. Byla na prázdninách u tetičky Rity, sestry naší mámy. Slyšela jsem, jak cinkají příbory a jak italské matky svolávají děti na oběd. Rovnou se mi tam chtělo rozběhnout. Připadala jsem si naráz jako Andersenovo děvčátko se sirkami, které stojí venku za oknem a umrzá k smrti, zatímco někdo si je klidně na dovolené.

„Na všechno se vykašli a přijed' do Itálie,“ pobízela mě sestra. „Tetička Rita ti prý zaplatí letenku.“

„To není tak jednoduché,“ vzdychla jsem. „Musím dochodit kurz.“

Byla jsem tak vychovaná, že od rozdělané práce se neodchází. Dokonce ani nedopitý čaj bych v hrnečku nenechala.

Pak jsem odpoledne tvrdla v zákulisí a čekala, až zase budu pomáhat do kostýmu další herečce, co měla jít na plac. Poslouchala jsem dialog ze hry Arthura Millera a snila o Itálii. Naposledy jsem tam byla jako malá holka. Babička mě tehdy vzala do Priverna, jejího rodného městečka nedaleko Říma. Už léta jsem se toužila vrátit, procestovat celou zemi, projet se po benátských kanálech, ale buď to bylo moc drahé, nebo jsem měla o prázdninách plno kurzů, případně brigády.

Jenže vtom jsem si vzpomněla, že přestávám vidět. Jestli sebou nehodím, Benátky už třeba nikdy neuvidím!

Ze zamyšlení mě vytrhla replika, která signalizovala, že za pár okamžiků se bude převlékat kostým.

„Jen abys jednou trpce nelitovala,“ pronesl hlavní hrdina na jevišti.

Slyšela jsem tu větu večer co večer po celých šest týdnů.

Ale teprve dneska doputovala zaneřádným mozkiem tam, kam měla.

Nepotrám si zrovna na hlubokomyslné rozjímání a nemívám prorocká vidění, ale tehdy v zákulisí mě to praštilo jako palicí.

Carpe diem. Musím si do prdele začít užívat!

Pokud zůstanu hodná a rozumná – čili když dotáhnu tuhle štaci, která se mi z duše protiví –, budu trpce litovat.

Rozhodla jsem se, že hned druhý den řeknu programovému řediteli, že se mi roznemohla prababička a já musím okamžitě odletět do Itálie. Budu lhát, ale to mi bylo fuk. Ať si ty hřebíky místo mě zatlouká Ruby. Ta má na cestování celý život a navíc se jí od přírody kroutí vlasy.

Zato já jsem teď musela hodit všechno za hlavu a žít. Jako náš táta, když jednoho dne zaparkoval před domem silnou motorku. To mi bylo jedenáct.

„Páááááááni!“ vypískla jsem a letěla ke dveřím. „Máma tě zabije!“

Myslela jsem, že tu motorku vrátí, ale nevrátil. Kdepak, Honda Nighthawk u nás zůstala. Jenže v garáži. Na pořádnou divokou jízdu za hranice naší čtvrti ji vytáhnul jen jednou.

„Dneska pojedu do práce na motorce,“ prohodil u snídaně.

„Jen přes moji mrtvolu,“ ucedila máma.

Nad miskou vložek se o tom chvíli dohadovali, smlouvali a vyjednávali, až dospěli ke kompromisu. Táta pojedou na motorce a moje matka, sestry a já za ním pojedeme autem. Jak mělo tohle opatření zvýšit jeho bezpečnost, jsem nikdy nepochopila. Asi kdyby se vysekal a letěl přes řídítka směrem ke Stvořiteli, chtěla mít možnost vrhnout na něj poslední přísný pohled: „VIDÍŠ, JÁ JSEM TI TO ŘÍKALA.“

Já i sestry jsme celou cestu plakaly a vždycky na červené jsme vystrkovaly hlavy z oken a volaly: „Nasedni si do auta, tati! My nechceme, abys umřel!“

Zkrátka se honda objevila zase venku před garáží a na ní nápis NA PRODEJ.

Vzpomínala jsem v zákulisí na tuhle historku a snovala plány, jak z festivalu prchnout.

Tohle je můj Nighthawk, říkála jsem si, ale já ho v garáží hnít nenechám. Nasednu a poletím jako vítr. Pojedu jako blázen, dokud tomu neulámu kola.

Neuplynul ani týden a já klečela ve Svatopetrském chrámu, tvář zalitou slunečními paprsky, které sem proudily skrz vitrážovou holubici nad hlavním oltářem. Seděla jsem na Piazza del Duomo, dívala se na majestátní katedrálu a popíjela campari, co mi koupil neznámý frajer. Měl motorku a nabízel mi, jestli se nechci projet, že má zadní sedačku volnou. Docela hezká mašina, ale Nighthawk to nebyl.

Všechny peníze, které jsem kdy dostala k narozeninám a za maturitu, jsem pak rozházela ve Vídni, Budapešti, Amsterdamu a Paříži. Opájela jsem se pohledem na křivolaké kanály, mohutné paláce a fešné cizince, kteří sice neuměli anglicky, ale vlastně mluvit ani nepotřebovali. Stála jsem před Sacré-Coeur, když zvonily zvony, a sledovala ženy na chůdách, jak mávají šátky, a při pohledu na to fialové vlnění proti bílým zdem kostela a modré nebe nad hlavou se mi až svíralo srdce dojetím. Ne, nebudu muset ničeho trpce litovat.

Doktor Hall měl pravdu. Budu muset začít žít jinak.

Život mi říkal, abych šla za štěstím. A já jsem mu odpovídala: „Hele, tak teda jo.“

Rada čtvrtá:

Kouření

Cigaretu si nikdy nezapalujte sami. Nebudete se moct trefit a všichni poznají, že špatně vidíte. Ovšem pokud si maličko popotáhnete výstřih, hned se v okolí najde ochotný chlap se zápalkami. Když to správně sehraje a podmanivě požádáte o oheň, budete působit ohromně sexy. Jako Lauren Bacallová s Humphreym Bogartem. A i když to úplně podmanivě nesehraje, pořád lepší než si podpálit vlasy.

4. Risk je zisk

Na dlouhých cestách vlakem po Evropě jsem měla dost času, a čím víc jsem přemýšlela, tím víc jsem si uvědomovala, jak moc mi za posledních devatenáct let připadalo samozřejmé, že vidím. Vyplývala jsem spoustu drahocenného času tím, že jsem koukala pořád na ty samé obličeje, cedule a pokoje. To se teď mělo změnit, protože jsem chtěla vměstnat všechno, co stálo v životě za vidění, do pouhého desetiletí. Bylo potřeba sebou hodit.

Musela jsem přitlačit na pilu. A abych mohla přitlačit na pilu, musela jsem se trochu změnit. Když už jsem jednou dostala kudlu na krk, nemohla jsem si dovolit zůstat obyčejná hodná holka s vlasy jako pochcaná sláma.

Vždycky jsem byla rozumná a opatrná. „Dvakrát měř a jednou řež“, tak znělo heslo naší rodiny a já jsem celé dětství a dospívání neslyšela nic jiného než: „Buď opatrná!“ Moje matka a babička mi to posedle opakovaly jako mantru, přičemž jedním dechem dodávaly: „protože tě máme rádi“. Dnes mi dělá potíže tyhle dvě fráze oddělit. Pro ustavičnou opatrnost jsem se pochopitelně nemohla chovat spontánně

a bezstarostně, tím méně tropit pošetilosti. Máma si pod pojmem prima strávený čas představovala, že sesype zbytky cereálií ze dvou krabic do jedné („Proč, PROČ musíme mít dvě rozdělané krabice lupínků? Sesypu je dohromady!“) Tátovy koníčky zase spadaly do kategorie prací, na které si jiní lidé musí někoho najmout, třeba obkládání koupelny nebo velký úklid. Nalít si sklenici pomerančového džusu a neříznout ho vodou, to už se u nás doma považovalo za pořádný odvaz. Když se jelo na dovolenou, rodiče naplánovali tolik akcí a tak se s tím nadřeli, že mohli radši chodit do práce. Na pláži jsme byli vždycky první, na výlety se jezdilo s dlouhým a podrobným itinerářem a každá restaurace se nejdřív musela důkladně omrknout a prověřit. I já jsem to doposud dělala stejně. Ale s tím byl konec.

Rozhodla jsem se žít na plné pecky, jako bych měla zítra umřít. Už v letadle z New Yorku do Říma jsem si sestavovala dlouhý seznam věcí, které chci rozhodně vidět, než spadne opona. Na prvním místě figurovaly „oči mých dětí“, ale na ty jsem si musela ještě počkat. Pod tím už se nalézal výčet turistických destinací – a spoustu z nich jsem stihla ještě během toho srpna: kanály v Benátkách, Champs-Élysées, královský palác ve Vídni a plno dalších. Vypsala jsem si i položky, které souvisely spíš s prožíváním jednotlivých vjemů, třeba: „nezapomenout se koukat, jak se třpytí slída v dlažebních kostkách“, nebo „chodit spát, jen když to bude nezbytně nutné“ a „přečíst všechno, co mi přijde pod ruku“.

Zabořit nos do knih si zdánlivě protiřečilo s požadavkem žít na plné pecky, ale já jsem čtení odjakživa milovala a šíleně jsem se bála okamžiku, až nebudu moct. Jasně, existují audioknihy, ale jde o ten nenahraditelný pocit, kdy se pohle-

dem ponoříte do stránky a oči vám pravidelně rejdí zleva doprava, zleva doprava, zleva doprava v rytmu skoro tanečním. Šlo o posvátné ticho, přerušované jen šustěním obrácených listů, ale i o ten ohmataný obal s flekem od kafe, které jste pili, když jste si zrovna četli kapitolu, jež vám změnila život. Tohle při poslechu nahrávky nezažijete a já to zažívat chtěla, co nejdéle jsem mohla.

V srpnu jsem sice zdaleka všechno přečíst nestihla, ale *Annu Kareninovou* ano. A ta jako by mávnutím kouzelného proutku spustila vlnu dobrodružství i v mém reálném životě. Hlavně milostných.

Seděla jsem v Římě na náměstí Piazza Navona na lavičce pod pouliční lampou a četla si zrovna kapitolu, kde jede Vronskij s Annou do Petrohradu, když jsem vedle sebe uslyšela mužský hlas.

„Tahle je vážně dobrá.“ Mluvil bezchybnou angličtinou s jemným italským přízvukem. Bylo to sexy.

Vzhlednu a nade mnou stál hubený snědý kluk, kterému mohlo být ke třiceti. Už byla noc, takže jsem nerozeznala barvu jeho očí, ale byly tmavé stejně jako řasy a nakrátko ostříhané vlasy. Na sobě měl čistou a nažehlenou bílou košili s rozhalenkou a za zády fontánu dei Quattro Fiumi. Vypadal jako model z obálky italského vydání *Vogue*.

„Máte rád Tolstého?“ opáčila jsem co nejčistší italštinou se špetičkou amerického přízvuku, aby to bylo taky sexy.

O hodinu později už jsme seděli v baru Della Pace, popíjeli *vino rosso* a povídali si o ruských spisovatelích. Můj vysoký snědý společník se jmenoval Benedetto, měl doktorát z biofyziky, pocházel z městečka nedaleko Benátek a do Říma přijel pracovně jen na otočku.

Zdálo se mi, že jsem možná potkala nejen muže svých snů, ale i mamčiných a tátových. Když zaplatil, čekala jsem, že mě pozve k sobě do hotelu (i když já bych velmi pravděpodobně odmítla, protože i mezi pohlednými biofyziky se mohou vyskytovat sérioví vrazi), ale pozvání nepřišlo. Místo toho trval na tom, že mě doprovodí až ke dveřím bytu, kde jsem bydlela s tetou Ritou, Marisou a sestřenicemi. V dlážděné uličce před domem mi strčil do ruky papírek s telefonním číslem, ať mu určitě za pár dní zavolám, a pak mě něžně a dlouze políbil.

Vydržela jsem čekat dva dny, což mi připadalo jako dostatečně dlouhá doba, abych nevypadala nedočkavě. Byl to džentlmen, navíc Ital, a to je mimořádně vzácná sorta. Když mě pozval na sever do svého rodného městečka u Benátek, dlouho jsem neváhala.

„Ale vždyť toho chlapa vůbec neznáš,“ upozornila mě Marisa večer, než jsem odjela, a olizovala ze zmrzliny šlehačku. Bylo jí sedmnáct, o dva roky méně než mně a v páchání pošetilostí se vyznala ještě méně než já. „Co jestli je to cvok, který tě uvězní, zabije a z tvójí kůže si ušije kabát?“

Vyzobala jsem poslední oříškové drobký z polevy a lízla si zmrzlinu. „O tom silně pochybuju.

Vážení čtenáři,

právě jste si přečetli přesně deset tisíc slov, jež jsme vám na základě svolení autora mohli nabídnout jako bezplatnou ukázkou. Pokud chcete číst dál, stačí maličko: koupit si tuto knihu u vašeho oblíbeného prodejce elektronických knih. Přejeme příjemný čtenářský zážitek!